

»Mladi za napredek Maribora 2019«

36.srečanje

"ODLOČANJE O JAVNIH ZADEVAH JE MOJA PRAVICA IN ODGOVORNOST!" POLITIČNA PARTICIPACIJA MLADIH

Sociologija

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO – format nalepke 105x70 mm

Avtor: MARUŠA STUPAN, MAŠA KAUČEVIČ

Mentor: MOJCA FAJT
Šola: III. GIMNAZIJA MARIBOR
Število točk: 121
Mesto: 9
Priznanje: bronasto

11. 02. 2019

»Mladi za napredek Maribora 2019«

36.srečanje

**"ODLOČANJE O JAVNIH ZADEVAH JE
MOJA PRAVICA IN ODGOVORNOST!"
POLITIČNA PARTICIPACIJA MLADIH**

Sociologija

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO – format nalepke 105x70 mm

11. 02. 2019

KAZALO VSEBINE

Vsebina

1. UVOD.....	9
2. TEORETIČEN DEL NALOGE	12
2.1. OPREDELITEV MLADINE.....	12
2.1.1. Institucije socializacije mladih	12
2.1.2. Mladina v Sloveniji.....	13
2.1.3. Vrednote mladih.....	13
2.1.4. Avtoritarna podredljivost, patriarhizem/egalitarizem, tradicionalizem/modernizem ..	14
2.1.5. Prisotnost avtoritarnosti med mlado populacijo v Sloveniji.....	14
2.1.6. Nacionalna (ne)navezanost mladih	14
2.2. POLITIKA	14
2.2.1. Politični potencial študentov.....	12
2.2.2. Potencial študentske imanentne radikalnosti.....	12
2.2.3. Političnost kot anti/egalitarnost.....	13
2.2.4. Političnost kot ne/zaupanje.....	13
2.2.5. Političnost kot dediščina.....	13
2.2.6. Političnost kot profil vrednot.....	14
2.2.7 Političnost kot negativna in pozitivna preferenca.....	14
2.2.8. Političnost kot etična, socialna in kulturna ne/privlačnost.....	14
2.2.9. Političnost kot odnos do javnih vprašanj.....	15
2.2.10 Političnost kot potencial ne/tolerance.....	15
2.3. POLITIČNA PARTICIPACIJA	17
2.4. POLITIČNA PARTICIPACIJA MLADIH	18
2.5. VOLITVE	18
2.6. VOLILNO VEDENJE	18
3. EMPIRIČNI DEL	20
3.1. METODOLOGIJA PRAKTIČNEGA DELA	20
3.2. REZULTATI IN ANALIZA INTERVJUJEV	21
3.3 REZULTATI IN ANALIZA ANKET	28
4. ZAKLJUČEK.....	36
5. LITERATURA.....	41

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK	42
PRILOGA 2: VPRAŠANJA ZA PRVI INTERVJU.....	43
PRILOGA 3: VPRAŠANJA ZA DRUGI INTERVJU.....	45

KAZALO DIAGRAMOV

DIAGRAM 1: Starost anketirancev.....	29
DIAGRAM 2: Spol anketirancev.....	30
DIAGRAM 3: Izobrazba staršev.....	30
DIAGRAM 4: Zanimanje za politiko.....	31
DIAGRAM 5: Vpliv na odločitve oblasti.....	31
DIAGRAM 6: Razpravljanje mladih o politiki s prijatelji.....	32
DIAGRAM 7: Način kako bi mladi sodelovali pri odločanju o javnih zadevah.....	33
DIAGRAM 8: Udeležba na volitvah in referendumih.....	34
DIAGRAM 9: Udeležba na evropskih volitvah.....	35
DIAGRAM 10: Povečanje za zanimanje za politiko z dopolnitvijo osemnajst let.....	36

POVZETEK

Pomembna razsežnost demokracije je politična participacija oziroma udeležba ljudi pri odločanju o javnih zadevah. Eden izmed dejavnikov politične participacije je starost. Zato sva se ukvarjali z vprašanjem (ne)zanimanja mladih za politiko. Predvidevava, da mladi redko izkoristijo priložnost za sooblikovanje prihodnosti, saj ne zaupajo več družbi in so se umaknili zasebno sfero. Zanimalo naju je, zakaj imajo mladi velikokrat odpor do aktivnega državljanstva, zakaj se raje odločajo za nekonvencionalne oblike politične participacije kot konvencionalne in kakšen je vpliv družine na politično socializacijo. Da bi dobili odgovor na ta vprašanja, sva najprej prebrali obstoječo literaturo. V empiričnem delu sva s pomočjo intervjuja preučili povezavo med mladimi in članstvom v podmladkih političnih strank. S pomočjo intervjuja s strokovnjakom sva raziskali delovanje mladostnikov pri odločanju v demokratičnih družbah, njihovo politično udeležbo in aktivno državljanstvo. S pomočjo metode spraševanja ankete sva dokazovali ali ovrgli prej postavljene trditve v zvezi z mladinsko problematiko na področju participacije.

ABSTRACT

One very important aspect of democracy is political participation, in other words people participation in deciding about public affairs. A very important factor of said political participation is age. That is why we concentrated on political interests of young adults, or lack thereof. We assume the younger generations rarely take advantage of co-deciding their future, mainly because they do not trust today's society and they have taken a step back to hide in their personal sphere. We were interested in why do young adults often feel rebellious towards active citizenship and consequently decide to be a part of unconventional political participation rather than conventional and what influence does family has on political socialization. To answer all that questions we read some existing literature. In the empirical part of the assignment we concentrated on the correlation between younger generations and membership in a political party, using a method of an interview. A survey helped us confirm or deny previously said theses in relation to problems in participation of younger generations.

ZAHVALA

Najprej se zahvaljujema najini mentorici za strokovno svetovanje, prijazno pomoč in spodbudo pri nastajanju raziskovalne naloge.

Zahvaljujema se vsem anketirancem, ki so vestno rešili ankete in intervjuvancema, ki sta si vzela čas za intervju in pripomogla k temu, da sva prišli do pomembnih izsledkov in možnih izboljšav.

Na koncu se zahvaljujema tudi družinskim članom in prijateljem za potrpežljivost in podporo pri izdelavi seminarske naloge.

1. UVOD

V sodobni demokratični družbi je pomembno, da imamo državljani možnost oblikovanja in izvajanja oblasti. Večina ljudi se v politično življenje ne vključuje neposredno, ampak preko volitev. Volitve so osrednji politični dogodek v sodobnih družbah pri katerih se odloča, kdo od strankarskih predstavnikov bo imel oblast v državi.

Mladi so skupina, ki še odkriva svojo identiteto in vrednotni profil. Zanima naju, koliko so politično aktivni, da znajo svoje politične interese kot take tudi prepoznati in jih uresničevati na način konvencionalne politične participacije. Tako bi postali enakovreden in upoštevanja vreden politični akter. Eden izmed razlogov oz. dejavnikov volilne udeležbe/neudeležbe je tudi starost.

Raziskali bova, koliko se mladi zanimajo za politiko in kakšne bi lahko bile rešitve za izboljšanje politične participacije mladostnikov na področju spodbujanja aktivnega državljanstva. Meniva, da se mladi neaktivno udeležujejo pri političnih zadevah v državi zaradi nezaupanja državnim organom ter umikanja v zasebno sfero. Preverili bova tudi, kakšen vpliv imata na volilno vedenje določnici družbenega položaja spol in izobrazba. Namen najine naloge je pojasniti, da bi enakopravna obravnava mladostnikov pripomogla k izboljšanju politične participacije mladih, saj bi tako bili rezultati njihovih političnih prizadevanj resnično vidni in otipljivi.

1.1. HIPOTEZE IN PREDVIDENA SPOZNANJA

Z raziskovalno nalogo želiva ugotoviti, kakšna je vloga mladih v političnem delovanju moderne demokratične države. Namen naloge ni le, da preveriva in raziščeva, kako se mladi udeležujejo v politiki ter preveriva resničnost hipotez in predvidevanj, temveč tudi spoznati, kako politična stranka deluje, kako se jo ustanovi in kako deluje. Osredotočili sva se predvsem na delovanje mladine z volilno pravico, njihovo politično aktivnost in razvoj družbenokritičnega mišljenja.

Hipoteze, ki sva jih zastavili v raziskovalni nalogi, so:

- Za nizko stopnjo politične participacije med mladostniki so krivi sistemski dejavniki (država, oblast, izobraževalni sistem).
- Za mlade je značilna zmanjšana konvencionalna in povečana nekonvencionalna udeležba.
- Za politiko se bolj zanimajo mladostniki, katerih starši so bolj izobraženi.
- Za politiko se mladi začnejo aktivnejše zanimati takrat, ko dopolnijo osemnajst let in dobijo volilno pravico.
- Mladi, ki imajo volilno pravico, bolj poznajo delovanje političnih institucij.
- Mladi niso družbenokritični in redkokdaj razpravljajo o politiki s svojimi sovrstniki.
- Za politiko se bolj zanimajo dekleta kot fantje.
- Mladi imajo odpor do aktivnega državljanstva.

1.2. POTEK RAZISKOVANJA

Ko sva si izbrali problem, sva opredelili glavne pojme, ki jih bova uporabljali. Nato sva prebrali in pregledali že obstoječo literaturo, saj naju je zanimalo, kako so k obravnavi problema pristopali najini predhodniki. V teoretičnem delu sva iz že raziskanega in objavljenega gradiva ter literature pridobili ustrezno znanje. Raziskovalna naloga temelji predvsem na empiričnem delu, tako sva uporabili metodo spraševanja in njeni najznačilnejši obliki – anketo in intervju. Uporabili sva kombinirani tip anketnega vprašalnika, ki je sestavljen iz zaprtih in odprtih vprašanj. Prednost zaprtih vprašanj je, da je klasificiranje podatkov enostavno in preprosto za obdelavo, vendar ne dobimo tako poglobljenih odgovorov. Ker sva želeli od anketirancev dobiti tudi njihova stališča in prepričanja, sva uporabili tudi odprt tip vprašanj.

Pri uporabi ankete vedno obstaja nevarnost, da vprašanja že vsiljujejo odgovor, da so nejasno postavljena ali da z njimi nismo dobili informacij, ki smo jih želeli dobiti. Zaradi navedenih razlogov sva uporabili pilotsko spraševanje, kjer sva na manjšem vzorcu ljudi preizkusili, ali so vprašanja jasno zastavljena in ali sva z njimi dobili informacije, ki sva jih želeli dobiti.

100 anket sva razdelili med načeloma 3 starostne skupine (dijake 2. in 4. letnikov srednje šole ter osebe stare okoli 20 let). Rezultate pa bova prikazali skozi grafe in tabele. Za lažjo potrditev določenih hipotez sva uporabili tudi intervju. Izvedli sva strukturirani intervju s strokovnjakom. Drugi strukturirani intervju sva opravili z mladostnikom, ki je že v srednješolskih letih deloval družbenokritično, danes pa je član stranke oziroma liste. Tako sva dobili vpogled v osnovno problematiko najine raziskovalne naloge. Strukturiran tip intervjuja nama je mogočil hitrejše napredovanje, osredotočenost na osnovno tematiko pogovora in zmanjšan vpliv izpraševalca. Skozi oči intervjuvancev sva izvedeli, kaj vpliva na nizko stopnjo politične participacije mladostnikov in kako bi lahko spodbudili aktivno državljanstvo te skupine.

2. TEORETIČNI DEL NALOGE

2.1. OPREDELITEV MLADINE

Moderna družba pozna členitev življenjskega poteka na med seboj ločene življenjske faze. Obdobje vstopanja v odraslost je obdobje raznega preizkušanja, testiranja in iniciacije. »Mladostniki se v obdobju odraščanja srečujejo s številnimi razvojnimi nalogami oz. problemi, ki jih morajo razrešiti v individualnem razvoju, da se izoblikujejo v odrasle osebnosti.« (Gril, 2006, str. 5). Za sociološko opredelitev se uporabljajo objektivni kazalci (starost, šolanje, zaposlitev, zakon in lastna družina). S pojmom mladost in mladina družba poskuša utemeljiti proces prisvajanja in sprejemanja obstoječe kulture in družbe pri novih generacijah. Člani pa s tema pojmomoma poskušajo razumeti sami sebe in svoj življenjski proces. Mladina je družbena skupina, ki bi imela soroden socialni in kulturni življenjski kontekst, skupna ali podobna stališča ali vsaj primerljive sisteme dejavnosti, ciljev in vrednot. (Nastran Ule, 1996, str. 9-11).

2.1.1. Institucije socializacije mladih

Glavne institucije, ki vsebujejo ideološko konstrukcijo mladine, so šola in pedagoški odnos v njej, javni govor, znanstveni diskurz ter mladinska kultura. Šolanje je proces, izvajan s strani posebnih institucij, ki so podrejene državi ali pa privatnim ustanovam. Otroci so zavzeti za nove izkušnje, hkrati pa so tudi ranljivi in občutljivi, a so pripravljene na sprejemanje vladajoče ideologije preko ideoloških praks v šolskem življenju in nekaterih vzgojnih predmetih. Šolanje na določeni stopnji pridobi ideologijo, ki ustreza odrasli vlogi člana v prihodnosti. Javni govor o mladih utrjuje in legitimira odnos do mladosti in mladih. Govor poskuša delovati kot neposredna interpelacija, da bi mladi sprejeli svojo neodraslost, zato ga imenujemo tudi govor o mladih in govor mladih. Najsplošnejše ideološko pokritje podrejenega socialnega statusa mladih nam dajejo mediji, politične institucije in oblastne strukture. Osrednja točka govora je sklicevanje na mladost in specifične potrebe mladih. Mladi ponavadi odreagirajo z molkom, neinteresom in odkritim zavračanjem. Pomembno vlogo v družbeni in ideološki konstrukciji mladine igrajo javna komunikacijska sredstva. Nevtrarno pisanje o mladih je velikokrat polno pokroviteljskih teženj, skritih za samoumevnostmi običajnega razuma, podcenjevanja dosežkov mladih ali izražanja strahu pred določenimi dejavnostmi mladih. Tudi znanstvene raziskave prispevajo k reprodukciji

paternalističnega govora o mladih. (Nastran Ule, 1996, str. 13-15). Pomemben je pa tudi prosti čas mladih, ki je v moderni družbi vedno pomembnejša kategorija. To je čas, ki ga posameznik uporablja za lastno regeneracijo, za kompenzacijo identitetnih izgub, ki nastajajo v drugih sferah življenja, predvsem v delovni in šolski sferi. (Ule in Mihelj, 1995, str. 80-83).

2.1.2. Mladina v Sloveniji

Mladina v Sloveniji se pojavi takoj po 2. svetovni vojni. Vloga mladih v Jugoslaviji je bila intergracijska in produktivistična. Mladi z zavedanjem za napredek dežele neposredno nadaljujejo revolucijo »upora polmočnih« in zavedanjem, da gradijo za svojo boljšo prihodnost. V nagovorih mladim so poudarjali učenje in kolektivno delo, častili so pozitivni učinek športa, vojaške vzgoje in discipline. Predvsem pri študentski mladini se pojavi kritična zavest zaradi ideoloških pritiskov. Konec 50. in 60. let opazimo govore različnih politikov o pojavu nemorale, alkoholizma in kriminala med mladimi. V Sloveniji mladi z manjšim časovnim zamikom podoživljajo faze v razvoju mladine kot pomembne družbene in subkulturne skupine. V 70. letih se pojača represija in ponoven ideološki pritisk na mlade. Konec 70. pa opazimo iskanje novih teoretskih usmeritev, pojavijo se ideje in formiranje civilne družbe in gibanj. V 80. se pojavi vrsta družbenih gibanj in izoblikovane družbene spodbude, ki z izzivalno politično prakso opozarja na navidezno politizacijo življenja v Sloveniji in v Jugoslaviji. Mladi v takratni Sloveniji odraščajo v družbi večkratnih prehodov - tranzicije. Značilno za mlade 90. -tih je, da se preusmerijo z ukvarja z družbo v ukvarjanje s samim seboj. Poprejšne generacije so ustvarjale probleme, s katerimi so se ukvarjali mladostniki v 90 -tih letih. Mladi se ukvarjajo s seboj in poskušajo doseči najmanj bolečo in tvegano pot za prihodnost. S problemi se soočajo na individualni ravni. Družbeni razmer ne reflektirajo kot okvira za sporazumevanje in reševanje svojih problemov. Mladi se pasivno odzovejo na velike spremembe v družbi in v procesu umeščanja v družbo. (Nastran Ule, 1996, str. 20-23).

2.1.3. Vrednote mladih

Vrednote mladih so sestavina mladinskih scen in njihovega vsakdanjega življenja. To niso ideali, temveč življenjski vzorci, ki jih mladi osvojijo med različnimi ponudbami življenjskih stilov. Raziskave zadnjih let so pokazale, da se pojavljajo vrednote, ki so bližje posamezniku in njegovemu osebemu izkustvu (materialna in socialna varnost, prijateljstva in medsebojni odnosi, zdravo okolje, kvaliteta vsakdanjega življenja). (Nastran Ule, 1996, str. 235-241).

2.1.4. Avtoritarna podredljivost, patriarhizem/egalitarizem, tradicionalizem/modernizem

Posameznik se na družbene situacije odziva individualno in diferencirano. Pri tem se izoblikujejo trajnostne osebnostne značilnosti, motivacijske strukture, občutja, kognitivne mape, ki pomagajo razjasniti socialne situacije in pomagajo izbirati med tipi socialne akcije. Poteze posameznikov so v povezavi s pripravljenostjo za določeno obliko družbenega delovanja. To je tako imenovani avtoritarno – konzervativni profil posameznika. Mladost je obdobje, ko si posameznik oblikuje svoj socialnopsihološki profil, ki je relativno stabilen skozi življenje. (Nastran Ule, 1996, str. 247-248).

2.1.5. Prisotnost avtoritarnosti med mlado populacijo v Sloveniji

Raziskave (Mladina 93-dijaki in Mladina 95-študenti) so pokazale, da dijaki in študentje kažejo največjo stopnjo strinjanja predvsem s trditvami, ki merijo poslušnost in avtoritarno podredljivost, najmanj se strinjaj s trditvami o predsodkih. V primerjavi odgovorov mlajše in starejše generacije opazimo veliko mero nestrinjanja. Najnižjo stopnjo strinjanja pri obeh starostnih skupinah opazimo pri trditvah o patriarhalizmu in etnocentrizmu. (Nastran Ule, 1996, str. 248-251).

2.1.6. Nacionalna (ne)navezanost mladih

Stališče do nacionalnosti oz. nacionalne pripadnosti, pri kateri gre za stopnjo vezanosti posameznika na etnično oz. nacionalno skupnost, ki ji pripada. Posameznik lahko izbere ožjo (regionalno, lokalno) ali širšo (kontinentalno, večloveško) skupnost. V raziskavi (Mladina 93-dijaki in Mladina 95-študenti) se mladi strinjajo s tistimi trditvami, ki kažejo odprtost do drugih kultur in narodov, najmanj se strinjajo s trditvami navezanimi na nacionalno zaprtost in ekskluzivnost. To kaže v Sloveniji na moderno socialno identiteto mladih, ki cenijo lasten narod in hkrati izražajo odprtost in tolerantnost do sveta in vsečloveške skupnosti. (Nastran Ule, 1996, str.252-253).

2.2. POLITIKA

Beseda politika izvira iz grške besede polis, ki pomeni nauk o državi in upravljanju države. V bolj določenem, ožjem pomenu je politika delovanje oziroma aktivnost države in vse snovanje, ki je naravnano na državo. V nekoliko širšem pomenu besede, pa politika pomeni vsako družbeno relevantno delovanje oziroma funkcioniranje, ki ima za svoj smoter urejanje

osnovnega socialnega položaja ljudi in družbenih grupacij, bodisi v določeni družbi, bodisi v mednarodni skupnosti. (Bibič, 1997, str. 45-56).

2.2.1. Politični potencial študentov

O študentski mladini na splošno velja stereotip potencialne radikalnosti. V času Jugoslavije se je opazila velika razlika slovenske mladine od jugoslovanske mladine. Jugoslovanska mladina je kazala visoko stopnjo tradicionalne vezanosti. Slovenska mladina pa je reprezentirala prevladujoče stanje zavesti in oblikovala številna neformalna družbena gibanja ter radikalno lastno formalno politično organizacijo (ZSMS). Značilen je bil sočasni učinek preoblikovanja neformalnih v formalne družbenopolitične organizacije in njihovo učinkovanje na zavest mladine z energijo in s postmodernim predznakom. Dve raziskavi (Mladinska raziskava in Razredna bit) sta skupaj identificirali skupni zunanji indikator značilnega dogajanja. Razlike, ki so se vzpostavljale in identificirale postmoderno imenujemo optimizem – pesimizem. Krizni paradoks je v določenih republikah, kjer je bil realni položaj slab, izkazal več optimizma kot tam, kjer je bil aktualni položaj in perspektiva boljša. (Nastran Ule, 1996, str. 155-159).

2.2.2. Potencial študentske imanentne radikalnosti

Apokalistična radikalnost je aktualizirala vprašanja, kakšni so potenciali radikalizma, kakšni so potenciali političnosti in kakšni so potenciali političnega radikalizma. Takrat so študenti in študentke prvič stopili na ulico in obmetavali parlament. Tej revoluciji je sledila še ena, ki je izpopolnila zahteve prejšnje. Neulovljivost in neumestljivost dajeta študentski mladini avtonomni status in relativizirata pregovor o odsotnosti emancipatornega duha med študirajočo mladino. Povezanost radikalnosti in političnosti je možna, a ni nujna. V raziskavi so vidno iztopali socialdemokratski volivci. (Nastran Ule, 1996, str. 159-162).

2.2.3. Političnost kot anti/egalitarnost

Študenti se po eni strani med osebno svobodo in enakostjo odločajo v prid svobode, po drugi strani pa na vprašanja dosledno potrjujejo visoko egalitaristično tendenco. To je univerzalna strategija posameznika v podobnih dražljajskih situacijah. V analizah slovenskega volilnega testa so ugotavljali, da je nekonsistentnost relacije egalitarno – antiegalitarno značilnost splošne populacije. Študentska mladina je bolj komunikacijsko usposobljena, saj komaj odpravi kaj nekonsistentnosti. Slovenski študenti izražajo visoko podporo trditvam, ki omenjajo socialno pravičnost in izenačenost. (Nastran Ule, 1996, str. 162-164).

2.2.4. Političnost kot ne/zaupanje

Splošne značilnosti profilov zaupanja srednješolske mladine in splošne populacije ter študentov so podobne. Študenti odstopajo s distanco v institucije sistema, višje zaupanje imajo v boga in cerkev. Znotraj manifestno enotnega razcepa med zaupanjem v sferi zasebnega in ne/zaupanje v sferi javnega, institucionalnega, oblikujejo značilne strategije v odnosu do značilnih kategorij (preferentov političnih strank). Na podlagi štirih skupin pojmov do katerih zavzemajo respondenti (zaupanje/nezaupanje):

- 1.skupina: pojmi institucionalne političnosti (stranke, vlada, sindikati, vodilni politiki),
- 2.skupina: strategija ocenjevanja zaupanja bogu in duhovniku ter cerkvi,
- 3.skupina: sestavlja več delov aparata države (policija, vojska, sodišča), banke, šola in profesorji, sosede in ljudje, ki govorijo tvoj jezik,
- 4.skupina: sfera nepolitične javnosti,
- 5.skupina: ločena od ostalih in jo sestavljajo starši, bratje in sestre ter prijatelji.

(Nastran Ule, 1996, str. 164-167).

2.2.5. Političnost kot dediščina

Visoka identifikacija staršev se kot posledica kaže kot visoka usklajenost politično – strankarskih preferenc z njihovimi starši. Vpliv je enosmeren s staršev na otroke, to pa lahko pripišemo učinku družinske reprodukcije političnih referenc. (Nastran Ule, 1996, str. 168-169).

2.2.6. Političnost kot profil vrednot

Gre za transparenten nabor, ki respondente dobro ločuje in kategorizira glede na strategijo ocenjevanja oz. vrednotenja. V primerjavi študentov s srednješolsko mladino je prišlo do razlik in sicer negativno ocenjeno domobranstvo pri študentih, partizanstvo ocenjujejo nevtralnno. Študenti ne vrednotijo popravljanja povojnih krivic. Študenti in splošna populacija ocenjujejo priseljence z juga z nanaklonjenostjo. (Nastran Ule, 1996, str. 170-175).

2.2.7. Političnost kot negativna in pozitivna preferenca

Izjemno politično polarizacijo bolj kot same negativne preference strank demonstrirajo (pozitivne in negativne) preference političnih osebnosti. Poudarjena politizacija na

študentskem vzorcu kaže na veliko večjo transparentnost in konsistentnost ocenjevalnih strategij pri študentih, kot pri splošni populaciji. (Nastran Ule, 1996, str. 179-183).

2.2.8. Političnost kot etnična, socialna in kulturna ne/privlačnost

Eden opaznejših rezultatov raziskave (Mladina 93 in Mladina 95) je profil distance oz. bližine respondentov do različnih etničnih, socialnih in kulturnih skupin. Srednješolci so pokazali do teh skupin veliko distanco ali pasivno toleranco. Visoka distanca do določenih skupin, pomeni, da čutimo moralno dilemo in potrebo po racionalizaciji, po opravičenju svoje države (distance). Če načelno odklanjamo skupine ali posameznika, ki nas ne ogrožajo pomeni, da nam distanca ne povzroča dilem in občutka krivde. Pomeni, da ni več moralnega cenzorja v odnosu do marginaliziranih skupin. (Nastran Ule, 1996, str. 187-190).

2.2.9. Političnost kot odnos do javnih vprašanj

Pri srednješolcih smo pri naboru trditev zaznali največjo stopnjo radikalnosti in poljubnosti v izražanju distance in celo strinjanja z neposredno ali posredno nasilnimi dejanji do različnih etničnih in socialnih marginalnih skupin. Študenti pa vztrajajo pri nekaterih izrazitejših obratih v zasebnosti k tradicionalnim vrednotam, večji nacionalni zavezanosti in višjemu nivoju strpnosti. (Nastran Ule, 1996, str. 190-192).

2.2.10. Političnost kot potencial ne/tolerance

Študenti so v raziskavi pokazali sorazmerno visoko stopnjo tolerance, to lahko pripišemo strukturnim značilnostim. Generacijo, ki je oblikovala ta vzorec empiričnega zajetja, poimenujemo kar (politično) nezahtevna generacija, ki je vztrajala na zaznanem obratu v zasebnosti. Kaže pa tudi nelagodje pred vznikom izrazitih nacionalnih in kulturnih stereotipov in predsodkov, ki so predstavljali radikalni potencial. Dominantni del študentske populacije predstavlja potencial oblikovanja javnega mnenja in podobe prihodnje in bodoče Slovenije, vendar sprejema najelementarnejše norme strpnosti in sobivanja. (Nastran Ule, 1996, str. 195-199).

2.3. POLITIČNA PARTICIPACIJA

Politična participacija je mehanizem preko katerega lahko državljani pošiljajo informacije oblasti o njihovih interesih, preferencah in potrebah ter na ta način lahko ustvarjajo pritisk na oblast, da se na jih odzove. (Lavrič, 2011, str. 208).

2.4. POLITIČNA PARTICIPACIJA MLADIH

»Mladi v Sloveniji se v primerjavi z mladimi v EU-27 v povprečju manj konvencionalno politično udeležujejo.« (Lavrič, 2011, str. 184). Mladi so pogosteje dejavni v individualnih in IKT-oblikah participacije. Politična participacija je v letu 2010 v Sloveniji med mladimi pogostejša v protestih, individualiziranih in IKT-oblikah, nižja pa v konvencionalnih, institucionaliziranih, strankarskih dejavnostih. »Mladi se v protestnih dejavnostih udeležujejo pogosteje kot odrasli.« (Lavrič, 2011, str. 204). »Politično udejstvovanje je višje pri mladih iz družin z višjim socioekonomskim statusom in iz urbanih okolij. Mladi, ki niso zadovoljni z delovanjem demokracije, so manj politično dejavni.« (Lavrič, 2011, str. 208).

2.5. VOLITVE

V sodobnosti demokratične države izvajajo osrednji politični dogodek imenovan volitve. Na njem se odloča, kdo bo imel državno oblast oziroma največji delež pri njej. Politične stranke imajo pri tem osrednjo vlogo, saj predlagajo večino kandidatov za opravljanje državnih funkcij. Stranka mora pred volitvami vplivati na volivce, pritegniti njihovo pozornost in simpatije. V predvolilni kampanji stranke prirejajo zborovanja in pritegujejo pozornost s plakati in v medijih. Volilna politika strank se v marsičem spreminja v igro odnosov z javnostjo. (Počkar in drugi, 2013, str. 134).

2.6. VOLILNO VEDENJE

Čeprav so volitve v sodobnih demokratičnih strankah pomemben politični dogodek, se jih velik delež ljudi sploh ne udeležuje. To predstavlja volilno abstinenco. Pomemben vzrok zanjo je nezaupanje do političnih strank. Ugotovili so, da je udeležba na volitvah manjša pri tistih, ki so mlajši, manj izobraženi in revnejši ter pri tistih, ki so manj vključeni v skupnosti (pripadniki manjšin, starejši ljudje). Volivci se odločajo, da volijo določeno stranko na podlagi različnih vzrokov:

-na podlagi ciljev, programa in politike določene stranke,

-ali pa na podlagi simpatij do članov določene stranke ali osebnostnih lastnosti vodje stranke.

Personifikacija politike so osebnostne lastnosti oziroma natančneje imidž, ki ga kandidati in kandidatke ponudijo javnosti. Mnogi volijo določeno stranko zaradi tradicije, ker so volili že

večkrat. Drugi niso privrženci nobene stranke, a se vsakokrat opredelijo glede ponujenih programov strank in to imenujemo instrumentalni model volitev. Pojavljajo se tudi taktične/negativne volitve, kjer ljudje volijo določeno stranko, da preprečijo drugi mesto oblasti. (Počkar in drugi, 2013, str. 134-135).

3. EMPIRIČNI DEL

3.1. METODOLOGIJA PRAKTIČNEGA DELA

V najini raziskovalni nalogi sva uporabili dve najznačilnejši obliki metode spraševanja intervju in anketo. V okviru strukturiranega intervjuja sva ob vnaprej pripravljenih vprašanjih povprašali po stališču dva posameznika, ki sta aktivna na področju politike. Eden izmed njiju je strokovnjak, visokošolski učitelj na Filozofski fakulteti, doc. dr. Andrej Naterer, univ.dipl.soc., ki je zapisal mnoge študije na temo mladi in politika. Drugi izmed intervjuvancev je eden izmed ustanoviteljev in član Liste mladih v Mariboru g. Mihael Šmirmaul. Na vprašanja sva dobili izčrpne odgovore, ki so nama bili v veliko pomoč pri raziskovalnem delu. Nato sva se poslužili druge oblike metode spraševanja – ankete. Anketni vprašalnik je vseboval tako odprta kot zaprta vprašanja. 100 anketnih vprašalnikov sva razdelili med anketirance. Želeli sva raziskovati zanimanje mladih za politiko, njihovo participacijo, vzroke za njihovo volilno obnašanje ter njihovo politično informiranost. Ugotavljali sva vrednost različnih spremenljivk ter spoznanj o stališčih posameznikov različne starosti, spola in okolij. Kasneje sva vprašalnike analizirali, interpretirali in jih grafično predstavili. Tako sva oblikovali zaključke in ugotovitve, potrdili oziroma ovrgli hipoteze in lastne podatke primerjali z izsledki drugih. Na koncu sva predstavili še možne izboljšave.

3.1.1. REZULTATI IN ANALIZA INTERVJUJEV

Vprašanja in odgovori intervjuja z visokošolskim učiteljem na Filozofski fakulteti, doc. dr. Andrejem Natererjem, univ.dipl.soc

Datum intervjuja: 6.2.2019

Kraj intervjuja: Filozofska fakulteta Maribor

- 1. Da bi mladostniki lahko postali enakopravna družbeno – politična skupina drugim skupinam, moramo najprej uveljaviti svoj participacijski potencial. Zanima naju, kdo sploh mladostniki v Sloveniji danes smo, kakšne so po vašem mnenju naše vrednote, prepričanja, vzorci vedenja?**

Moje mnenje ni povprečno mnenje slovenskega sogovorca, saj se sam profesionalno ukvarjam z mladino. Pravkar smo končali študijo Mladina 2018, zato imam neke podatke, ki vplivajo na moje mnenje. Vrednote mladih so zelo visoke in plemenite. Mladi so izjemno delovna in koristna skupina, pri kateri se sprti razvijajo vrednote nekatere bolj, druge manj.

- 2. Ali drži teza, da nas mladostnike javne zadeve ne zanimajo in da smo umaknjeni v zasebno sfero, kjer ob podpori svojih staršev uresničujemo zgolj lastne interese?**

Ne, nič od naštetega ne drži. To, da mladih javna sfera ne zanima drži do neke mere, Konvencionalna politična participacija oz. volitve mladih v sedanji obliki ne zanimajo. To pa še ne pomeni, da jih politika ne zanima, saj opazimo veliko oblik nekonvencionalne oblike (demonstracije, peticije). Če bi želeli, da mlade začne politika kot participacija zanimati, bi morali spremeniti določene stvari npr. način volitev. Sodelovanje pri civilnih zadevah je za mlade izjemno pomembna vrednota.

- 3. Je mladim v sodobni družbi pomembno uresničevanje skupnih ciljev, skupnega dobrega, skrbi za druge družbene skupine in pomena družbene pravičnosti?**

Da, jim je zelo pomembno. Predvsem so jim pomembne zadeve, ki se tičejo njih in tistih, ki so njim blizu.

4. V kakšni meri so v Sloveniji za nizko stopnjo politične participacije med mladostniki krivi sistemski dejavniki (država, oblast, izobraževalni sistem)?

Menim, da je krivo to, da ne poznajo ter ne razumejo sistema (npr. zakaj je treba plačevati davke). Prav tako bi k boljšemu razumevanju tega področja lahko prispevali politiki, ki bi lahko politiko približali mladim z odpravo populizma, šola z boljšim poučevanje in seznanjanjem o politiki in političnem delovanju.

5. V kakšni meri pa so za to krivi individualni dejavniki (spreminjajoče se vrednote, upad občutka odgovornosti, individualizem)?

So do nekakšne mere tudi krivi, vsi ti dejavniki so prisotni. Ta, ki mene najbolj skrbi, je porast individualizma. Brezposelnost je eden večjih problemov, čeprav upada. Ko ne hodiš v službo, to ne pomeni samo, da nimaš denarja, ampak tudi, da nisi vključen v neke družbeno-ekonomske mreže. Krivdo za izgubo delovnega mesta pa družba pripisuje posamezniku.

6. Ali mladi razumemo delovanje političnega sistema? Ali dovolj poznamo delovanje političnih institucij, funkcije in pooblastila vej oblasti?

Ne, ker na ta stvar mladih ne zanima, a je zelo pomembna. A nas mora zanimati, ker je to upravljanje z družbo. Opažam, da se ljudje na volitvah odločajo na podlagi simpatičnosti stranke (po nasmehu, oblačenju, izgledu), ne pa na podlagi programov strank.

7. Kateri dejavniki vplivajo na razvoj družbenokritičnega mišljenja mladih?

Med najpomembnejšimi so družina, šola in vrstniki. Mladim je treba vzgajati družbenokriticizem, ampak mi tega kot družba ne znamo, zaradi tega ker mislimo, da je kritičnost pritoževanje. A to je tehtanje med dobrim in slabim. Kritično mišljenje je pravzaprav ocenjevanje različnih spektrov. Kriticizem v slabem pomenu vodi v populizem.

8. Kakšno je oblikovanje mladostnikov kot politične skupine?

Ni ga, mladostniki niso politična skupina, ker niso homogena skupina. Mladi kot politična skupina ne obstajajo in jih ne moremo enačiti na primer z geji, raznimi gibanji, ki pa to so.

9. Menite, da je odnos mladih do problemov slovenske družbe povezan z negotovostjo glede načrtovanja prihodnosti?

Ne, ni povezan. Negotovost prihodnosti je eden največjih stresov. Prihodnost je bila vedno negotova. Sedaj je dosti manj negotova, kot je bila v času vojne. Ljudje so marsikaj preživeli kljub negotovosti, ki je vedno obstajala.

10. Ali je politična participacija mladih povezana z nezadovoljstvom zaradi brezposelnosti in z njo povezane revščine, razvrednotenja izobrazbe, preseljevanja ljudi v tujino, družbene in ekonomske neenakosti?

Da, je zelo. A stvari, ki ste jih našteali so sekundarne. Preseljevanje mladih v tujino ni velik problem, saj mladi gredo in se vrnejo. Torej imamo nekakšno migracijsko cirkulizacijo, nimamo odliva mladih. To kar je problematično je neenakost, mladi čutijo neenakost, ki je v porastu. Slovenija je na tretjem mestu po porastu neenakosti v svetovnem merilu. Tukaj jaz vidim potencial za politično participacijo mladih, ki izbirajo programe za odpravo neenakosti med ljudmi.

11. Ste morda kdaj raziskovali, kakšno je mnenje mladih o pomanjkanju vrednot v politiki?

Tega nisem raziskoval, vendar čutim razočaranje mladih nad politiko.

12. Za današnji čas je značilna zmanjšana konvencionalna in povečana nekonvencionalna udeležba. So tukaj kakšne razlike med mladostniki in ostalimi starostnimi skupinami?

Bolj kot si odrasel, bolj si odgovoren in nagnjen h konvencionalnim oblikam politične participacije. Mlajši kot si, manj si konformni in bolj nagnjeni k eksperimentiranju, k opcijam, ki še ne obstajajo. Ko si mlad, je svet bolj odprt (tudi politični svet), zato se da narediti nekatere inovacije. Kasneje je vedno težje.

13. Bi lahko rekli, da obstajajo kakšne razlike v politični participaciji mladih glede na spol? Izkazuje kateri spol večjo politično aktivnost oz. zanimanje za politiko?

Ne. Mlade punce ne volijo drugače od mladih fantov, ni nikakršne razlike glede volitev med spoloma.

14. Še zaključno vprašanje: bi torej lahko rekli, da pojav volilne abstinence, ko ljudje kot volivci ne sodelujejo v političnih odločitvah, se ne udeležujejo volitev drži za mlade?

Da, to drži. Ampak tu gre samo za konvencionalno politično participacijo, za volitve. Ko se pa gre za pomembne stvari, znajo mladi oceniti, sposobni so ločiti pomembno od nepomembnega. Takrat se mladi udeležijo volitev. Ampak niso pomembne le volitve, ampak tudi politična participacija, ki pa ne vsebuje samo tega da greš premakniti svoje telo na volitve, ampak je pomembno, da si prej preberemo program volilnih strank ter vemo, zakaj se bomo odločili na volitvah.

Vprašanja in odgovori intervjuja s soustanoviteljem in članom Liste Mladih v Mariboru, g. Mihaelom Šmirmaulom

Datum intervjuja: 6.2.2019

Kraj intervjuja: III. gimnazija Maribor

1. Kdaj so se začela vaša zanimanja za politiko?

V drugem letniku, ko sem bil star 16 let.

2. Ali ste kdaj v življenju imeli kakšnega političnega vzornika ali pa nekoga z podobnimi pogledi na politiko kot vi?

S podobnimi pogledi ravno ne, ker imam drugačne in zanimive poglede na politiko. Politični vzornik pa je Napoleon.

3. Zakaj pa ravno Napoleon?

Zelo karizmatična osebnost, dober govorec, zna vzbuditi zaupanje v ljudeh in pa zelo dober vodja. Ne strinjam pa se z njim z njegovim osvajanjem in uničevanjem Evrope.

4. Ste kdaj v srednji šoli ali prej razpravljali s svojimi sovrstniki o politiki ali ne?

Pred srednjo šolo ne, potem kar pogosto. Odvisno od interesa prijateljev.

5. Ali imate s svojimi starši podobne poglede na politiko?

Z očetom sva si zelo nasprotna. Z mamo pa imava kar podobne poglede na politiko.

6. Ste član Liste Mladih v Mariboru. Opišite nama kako poteka delo v vaši stranki.

Stranka je zelo mlada. Nastala je na začetku oktobra 2018. Smo novinci na tem področju. Imamo predsedstvo stranke, članstva pa še zaenkrat ne, ker smo zelo mlada stranka. Glavni cilj je bil, da pridemo v Mestni svet kar nam je tudi uspelo. Sedaj se še delimo na širšo in ožjo ekipo. Ožja ekipa se večkrat dobiva, ko potekajo koalicijska pogajanja.

7. Ste imeli mogoče kdaj občutek, da so kateri vaš predlog v stranki zavrnil zaradi vaše mladosti?

Ne, nikoli, ker večinoma stranko sestavljamo sami mladi.

8. Pred kratkim ste se na lokalnih volitvah potegovali za občinskega svetnika. Naštete nekaj predlogov, ki bi jih po vaše morala narediti občina za večji napredek mladih.

Prvo, da bi vzpostavila pogoje, ki vplivajo na to, da se mladi ne preseljujejo iz mesta, ker to je tudi eden izmed resnih demografskih razlogov. Občina ima v lastni tudi ogromno praznih stanovanj, ki bi se lahko namenila oziroma za nižjo ceno prodala mladim družinam in mladim parom. Drugo je to, da bi se mlade več slišalo, da bi bilo več posluha. Da bi se upošteval letni program mladih, ki je bil sprejet leta 2016 za obdobje naslednjih petih let, torej do leta 2021. In tudi to, da se Mariboru povrne certifikat mladim prijazna občina, ki ga je lansko leto izgubilo.

9. Za svojo politično stranko ste izbrali Listo Mladih. Kaj vas je z njihovim programom najbolj prepričalo, da je to prava stranka za vas in da z njo želite iti na volitve?

V bistvu je nisem izbral, ampak sem eden izmed soustanoviteljev. Gre za ekipo mladih, ki se je poznala že od prej iz Mladinskega sveta. Povezal nas je predsednik stranke, začeli smo se sestajati in si izmenjevati vizije in načrte. Potem je nastala ideja, da bi kandidali na lokalnih volitvah.

10. Kako so izgledale priprave na kampanjo in ali bi sedaj spremenili kakšno stvar, če pogledate za nazaj?

Da bi se več pojavljali med ljudmi. Kampanja je potekala tako, da smo se na začetku sestajali po tri, štiri krat na teden. Proti koncu pa skoraj vsak dan. Govorili smo večinoma o raznih strategijah, kako priti do volivcev, kako pridobiti na prepoznavnosti. Sam sem bil v stranki zadolžen za socialna omrežja (Instagram, Facebook, Snapchat). Udeleževali smo se soočenj. Dobili smo 2,22% glasov, to je okoli 1000 glasov, kar je za neko stranko, ki je nastala oktobra in imela za kampanjo zelo malo denarnih sredstev (1000-1300 evrov) zelo dober uspeh.

11. Koliko članov šteje vaša stranka? Ali so v vaši stranki starejši ob 50let? Povprečna starost.

Sprejemamo vse člane, ki so stari nad 18 let. Povprečna starost je 26 let.

12. Ste že zaključili študij ali se še šolate? Kaj boste po končanem študiju?

Oktobra bom šel na Fakulteto za družbene vede v Ljubljani študirat komunikologijo, tržno komuniciranje in odnose z javnostjo.

13. Je v stranki približno enako moških in žensk ali kateri spol bistveno prevladuje?

Ne, ni enako število. Prevladuje moški spol, ampak nismo bili nič spolno diskriminatorni. Več moških je pokazalo interes za našo stranko.

14. Kakšne naloge opravlja mestni mladinski svet? Kakšna je vaša funkcija v mestnem mladinskem svetu?

Jaz sem podpredsednik mestnega mladinskega sveta. Mestni mladinski svet je nekakšna krovna organizacija, ki ima 25 članic. To različne politične in apolitične, razni podmladki strank (SD, SDS). Apolitične pa so različna kulturna društva (Društvo mladi in tobak, Društvo Indijanec) večinoma društva, ki se ukvarjajo z dobrodelno organizacijo. Imamo tudi svoje prostore, ki se imenujejo Hiša mladih. V to organizacijo so vabljeni vsi mladi v Mariboru ne glede na starost, spol, izobrazbo,... Te prostore tudi oddajamo, v njih organiziramo različne delavnice in predavanja. Naš najbolj znan projekt je »Mariborčani«. To je projekt, pri katerem med mladimi Mariborčani dobivamo prostovoljce, ki potem pomagajo pri dobrodelnih dejavnostih. Smo nekakšen posrednik med mladimi in vsemi temi organizacijami ter med občino. Poskušamo tudi vplivati na občino, da se sprejme kakšen predlog za mlade.

15. Ali menite, da se mladi premalo zanimajo za politiko?

Ja, menim, da se mladi premalo zanimajo za politiko. Glede na statistike je bila na prejšnjih volitvah kar velika udeležba mladih volivcev kar je zelo pozitivno in trend, ki upam, da se bo začel dvigovati.

16. S katerimi rešitvami bi vse lahko povečali zanimanje za politiko pri mladih?

Predvsem vzgoja in izobraževanje. Prvo mnenje, ki smo ga dobili o politiki, je od staršev. Večina ljudi ima negativno mnenje o politiki, ki ga potem prenašajo na svoje otroke. Se mi pa zdi, da bi moral slovenski izobraževalni sistem na bolj praktičen način predstaviti politiko mladim, saj je zelo pomemben vidik naših življenj. Politika vpliva posredno in tudi včasih neposredno na naše življenje kar je pomemben del vsakdana.

3.3 REZULTATI IN ANALIZA ANKET

3.3.1. Udeleženci in tip vprašanj:

Namen najine raziskovalne naloge je bil raziskati zanimanje mladih za politiko, njihovo participacijo, vzroke za njihovo volilno obnašanje ter njihovo politično informiranost. Ugotavljali sva vrednost različnih spremenljivk ter spoznanj o stališčih posameznikov različne starosti in spola. Vprašalnik je sestavljen iz 9. vprašanj odprtega in zaprtega tipa. 100 anketirancev sva izbrali med dijaki 2.letnikov, 4.letnikov in med tistimi, ki so stari od dvajset do trideset let.

3.3.2. Postopek:

Anketirancem sva osebno razdelili vprašalnike. Dobljene rezultate sva analizirali in primerjali rezultate z vidika starostne strukture in spola. Pri delu sva si pomagali z metodo analize, saj sva dobljene rezultate analizirali, primerjali (primerjali sva odgovore glede na starost in spol) in jih nato opisali. Dobljene rezultate anket prikazujeva grafično.

3.3.3. Rezultati in razprava:

1. Starost anketirancev

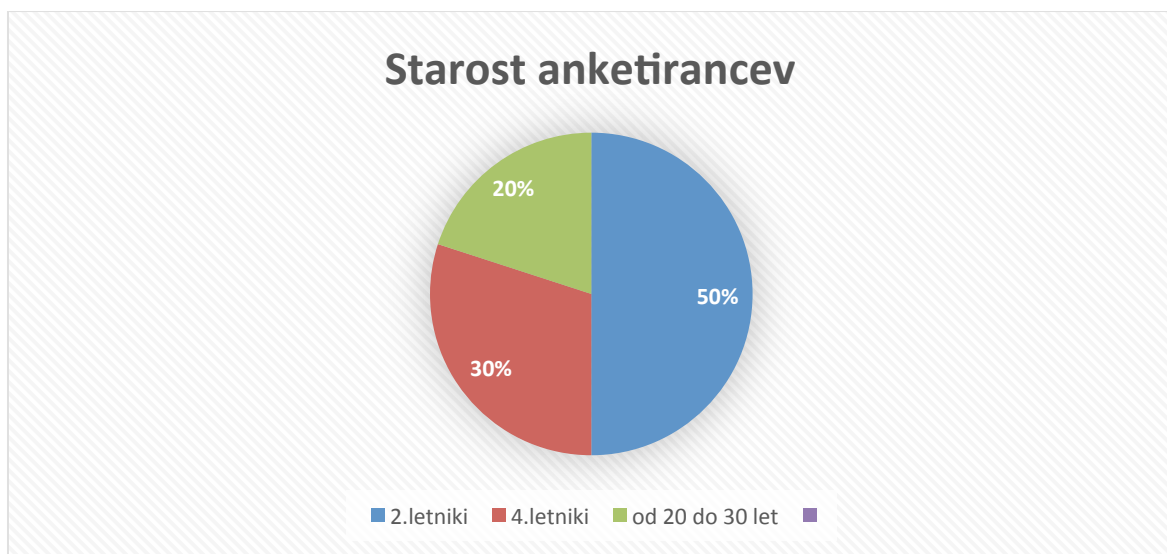
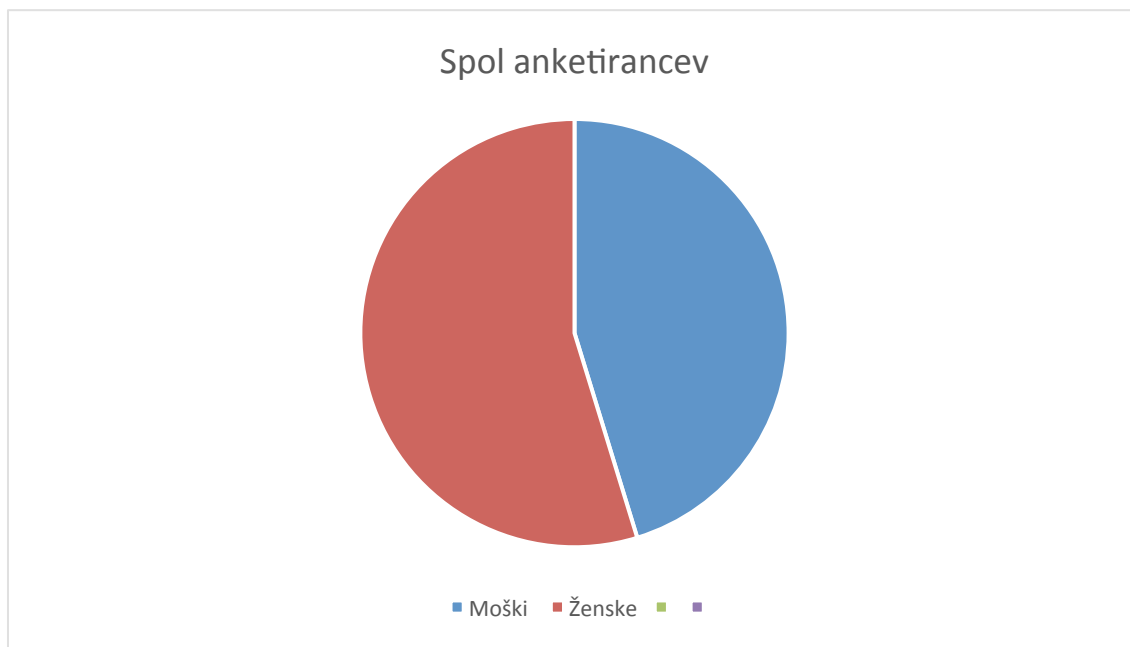

Diagram 1: Starost anketirancev

V anketi je sodelovalo 100 anketirancev. Največ je bilo dijakov 2. letnikov (50 oseb), dijakov 4. letnikov je bilo 30, oseb starih med 20 in 30 let pa je bilo 20.

2. Spol anketirancev

2. Diagram 2: Spol anketirancev

V anketi je sodelovalo 45 žensk in 55 moških.

3. Stopnja izobrazbe enega izmed staršev

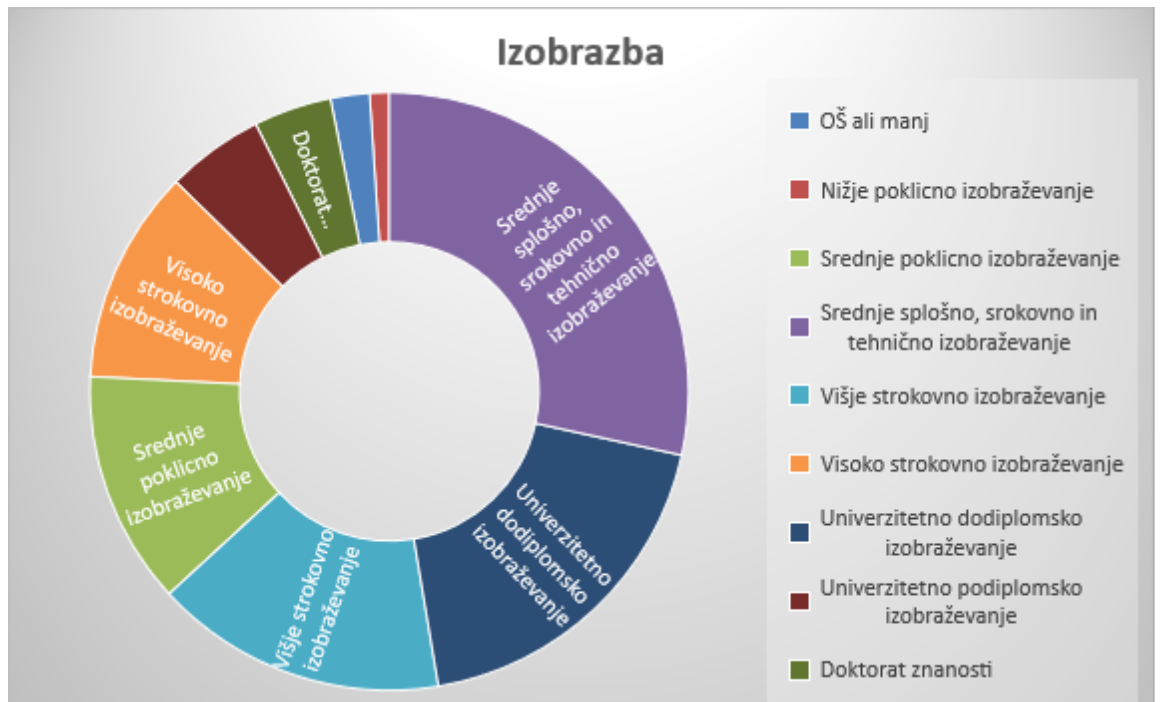

Diagram 3: Izobrazba staršev

Največ staršev anketirancev je srednje splošno in višje strokovno izobraženih.

4. Ali vas politika zanima?

Diagram 4: Zanimanje za politiko

Iz diagrama je razvidno, da mladih politika pretirano ne zanima. Majhen delež je mladih, ki jih politika srednje ali zelo zanima.

5. Ali menite, da imajo mladi vpliv na odločitve oblasti?

Diagram 5: Vpliv na odločitve oblasti

Iz diagrama je opazno, da sorazmerno velik odstotek mladih meni, da nimajo vpliva na politiko in odločitve oblasti. Večji del pa meni, da imajo vpliv na politiko in odločitve oblasti kar je zelo spodbudno.

6. Kaj je po vašem mnenju tehten razlog za nezanimanje mladih za politiko?

Mladim se povečini zdi glaven razlog za njihovo nezanimanje nepoznavanje delovanja političnih institucij. Potem je sledil razlog, da ne zaupajo institucijam oblasti in najmanj tehten razlog, da so mladi premalo družbenokritični.

7. Ali razpravljate o politiki s svojimi prijatelji?

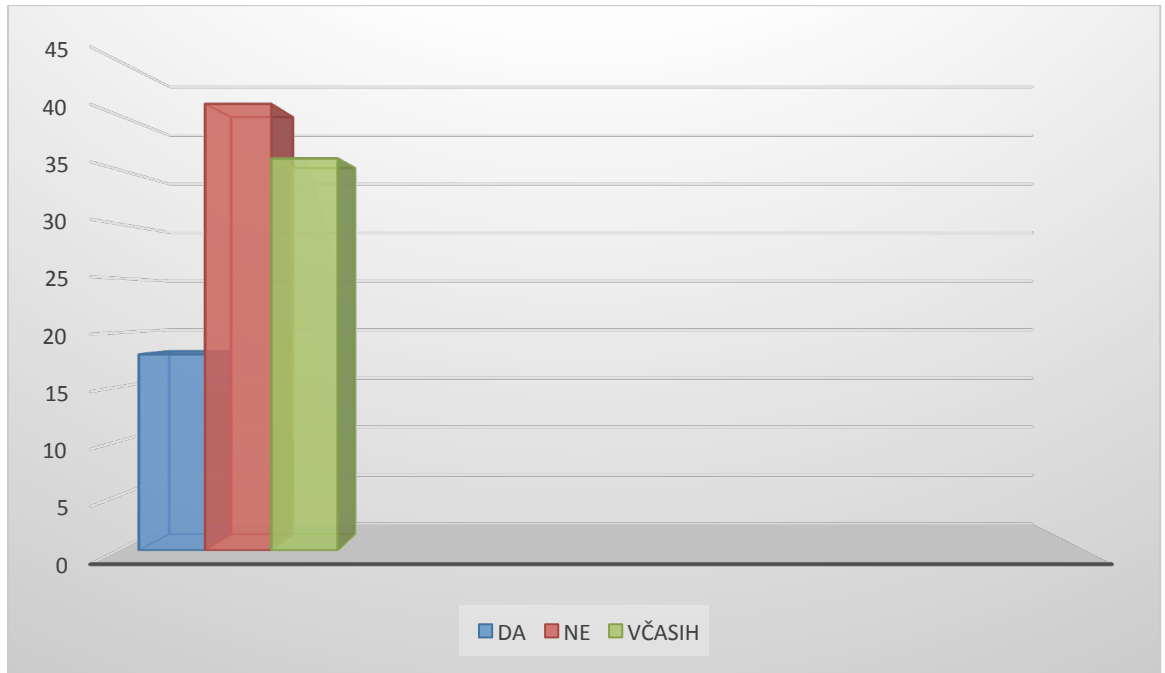

Diagram 6: Razpravljanje mladih o politiki s prijatelji

Iz zgornjega diagrama je razvidno, da mladi na razpravljajo o politiki s prijatelji. Nekateri to počnejo včasih, le majhen delež pa jih pogosto razpravlja o politiki s prijatelji.

8. Če bi želeli sodelovati pri odločanju o javnih zadevah, katerega načina bi se udeležili?

Diagram 7: Način kako bi mladi sodelovali pri odločanju o javnih zadevah

Največ anketirancev je izbralo volitve, saj se jim zdijo najbolj preprosta oblika, s katero lahko dosežejo največ in se ne rabijo javno izpostavljati.

9. Naštejte tri politične institucije v Republiki Sloveniji, ki izvajajo oblast.

Najpogostejši odgovorili so bili:

- 1) Parlament, vlada, sodišča
- 2) Policija, državni svet, predsednik vlade
- 3) Sodišča, policija, vlada

Iz zapsanega vidimo, da mladi poznajo politične institucije v Republiki Sloveniji, še posebej polnoletni mladi.

10. Se boste kot polnoletni državljani udeleževali volitev in referendumov ter boste seznanjeni z vsaj najpomembnejšimi političnimi dogodki?

Diagram 8: Udeleževanje na volitvah in referendumih

Iz diagrama lahko razberemo, da bi se kar 90 odstotkov mladih z dopolnjenim osemnajstim letom začelo udeleževati volitev in referendumov. Sodelovanje pri civilnih zadevah je za mlade izjemno pomembna vrednota.

11. (odgovarjali so samo polnoletni anketiranci)

Na naslednjih evropskih volitvah, ki bodo potekale od 23. do 26. maja 2019, bomo imeli vsi odrasli državljani EU možnost izbirati, kdo jih bo zastopal v Evropskem parlamentu. Ali se boste udeležili teh volitev?

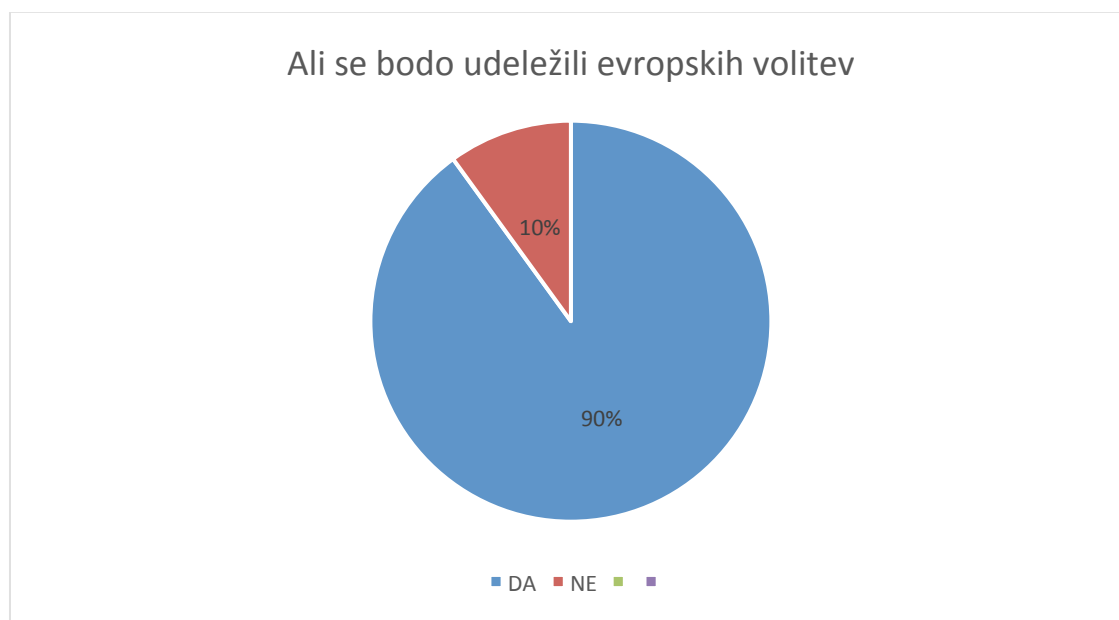

Diagram 9: Udeležba na evropskih volitvah

90 odstotkov polnoletnih anketirancev je odgovorilo pritrdilno, ostali 10 odstotkov pa se volitev po večini ne bi udeležilo zaradi nepoznavanja slovenskih evropskih poslancev in njihove funkcije v Evropskem parlamentu.

12. Se je vaše zanimanje za politiko povečalo s tem, ko ste dopolnili osemnajst let?

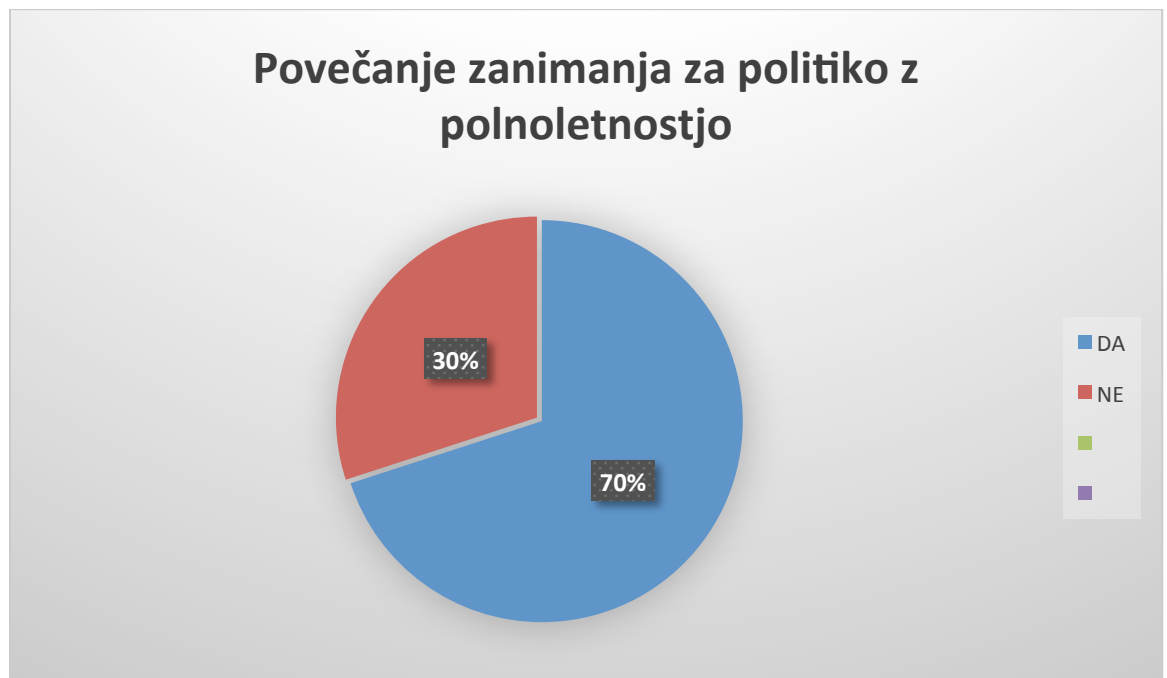

Diagram 10: Povečanje za zanimanje za politiko z dopolnitvijo osemnajstih let

Pri večini polnoletnih anketirancev se je zanimanje za politiko povečalo s tem, ko dopolnili osemnajst let in dobili pravico aktivno sodelovati o javnih zadevah.

4. ZAKLJUČEK

Razprava in interpretacija rezultatov

Izvedli sva dva strukturirana intervjuja.

Iz prvega, kjer sva se pogovarjali z dr. Natererjem, ki se tudi ukvarja z mladino, sva izvedeli mnogo pomembnih podatkov. Torej mladi imamo dobre vrednote. Mlade zanima tako zasebna kot javna sfera, le da zadnja malce manj. Na politično participacijo mladih vplivajo tudi sistemski dejavniki (institucije) po malem, nepoznavanje političnega sistema, individualni dejavniki (brezposelnost, ki se manjša, individualizem) in sekundarni dejavniki (nezadovoljstvo, revščina, neenakost). Mladi smo tudi premalo družbenokritični. Izkazujemo se v večji nekonvencionalni politični aktivnosti.

Drugi intervju sva opravili s članom Liste Mladih, ki naju je seznanil z delovanjem politične stranke ter kako izgleda predvolilna kampanja. Odgovarjal nama je na podlagi lastnih izkušenj, kdaj se je pričelo njegovo zanimanje, kdo mu je političen vzornik. Tudi on je enakega mnenja, da se mladi premalo zanimamo za politiko. Predlagal je nekatere ustrezne rešitve, na podlagi katerih bi se mladi pričeli bolj zanimati za politiko.

Z anketo sva ugotovili, da se mladi pretirano ne zanimamo za politiko in politične zadeve. K temu prispevajo določeni dejavniki. To so nepoznavanje delovanja političnih institucij, nezaupanje državnim organom in to, da so mladi premalo družbeno kritični. Opazili sva tudi, da se njihovo zanimanje poveča s polnoletnostjo, s čimer dobijo tudi pravico sodelovati v političnih zadevah. Kljub nezanimanju je velika večina mnenja, da imamo mladi vpliv pri soodločanju o političnih zadevah.

Anketa je pokazala, da imamo mladi raje konvencionalne oblike soodločanja v politiki, zato se velika večina raje odloči za volitve kot pa za politične demonstracije. Intervjuvanec dr. Naterer pa ugotavlja ravno nasprotno. Pravi, da opazimo veliko oblik nekonvencionalne udeležbe pri mladih (demonstracije, peticije). Volitev se kljub nezanimanju udeležujejo, saj vedo, da je to njihova pravica in dolžnost.

Na začetku naloge sva si zastavili nekaj hipotez, ki sva jih z različnimi metodami dela skozi raziskovalno nalogo poskusili potrditi ali ovreči. Z raziskovanjem sva prišli do različnih novih spoznanj ter odgovora na temeljno vprašanje ali politika mlade sploh zanima in kaj jim pomeni politična participacija.

1. Hipoteza

»Za nizko stopnjo politične participacije med mladostniki so krivi sistemski dejavniki (država, oblast, izobraževalni sistem).«

Hipotezo sva delno potrdili. Na podlagi analize raziskovalnega dela sva prišli do spoznanj, da so za nizko politično participacijo mladih krivi različni dejavniki. Eden izmed teh so tudi sistemski dejavniki, ki po malem vplivajo na to. Izobraževalni sistem, bi lahko mlade bolj informiral in podučil o delovanju političnih sistemov. Država in oblast, posredno politiki, bi z odpravo populizma mladim približali politiko.

2. Hipoteza

»Za mlade je značilna zmanjšana konvencionalna in povečana nekonvencionalna udeležba.«

To hipotezo lahko delno potrdiva. Na podlagi metode ankete sva ugotovili, da bi se mladi raje udeležili volitev. Z intervjuji pa sva prišli do spoznanja, da mlade konvencionalna udeležba oziroma volitve ne zanimajo v sedanji obliki. Pogosteje se poslužujejo nekonvencionalne udeležbe v obliki raznih političnih demonstracij, podpisovanjem raznih peticij, v individualiziranih in ITK-oblikah. Saj s temi opcijami mladi eksperimentirajo in poskušajo doseči spremembo v naši državi. A s starostjo postajaš bolj konformn, zato pride do sprememb v obliki udeležbe politične aktivnosti.

3. Hipoteza

»Za politiko se bolj zanimajo mladostniki, katerih starši so bolj izobraženi.«

Hipotezo številka 3 sva ovrgli. Ker se ima pravico udeleževati katerihkoli oblik politične aktivnosti prav vsak državljan Republike Slovenije, ne glede na izobrazbo, tukaj ni razlik. Razlike so verjetno v načinu voljenja. Čeprav je dokazano, da se politično bolj udeležujejo mladostniki iz višjih socialnoekonomskih razredov. A ta razlika je tako majhna, da je zanemarljiva.

4. Hipoteza

»Za politiko se mladi začnejo aktivnejše zanimati takrat, ko dopolnijo osemnajst let in dobijo volilno pravico.«

Hipotezo številka 4 potrdiva. Ko si polnoleten pridobiš volilno pravico kar pomeni, da smeš sodelovati pri soodločanju za boljšo prihodnost naše države in njenih prebivalcev. Takrat te to mora zanimati, ker je to hkrati tvoja pravica in dolžnost. Dolžnost zato, ker si državljan demokratične države in to zapoveduje ustava.

5. Hipoteza

»Mladi, ki imajo volilno pravico, bolj poznajo delovanje političnih institucij.«

To hipotezo na podlagi ankete potrdiva. Čeprav splošno velja, da smo mladi premalo informirani o politiki, anketa pokaže, da se mladi zanimajo za politiko v srednji meri, da se udeležujejo volitev in znajo naštetih organe, ki izvajajo oblast. Torej imajo znanje o vodenju državnih zadev.

6. Hipoteza

»Mladi niso družbenokritični in redkokdaj razpravljajo o politiki s svojimi sovrstniki.«

Hipotezo sva delno potrdili. Da mladi niso povsem družbenokritični ni res, saj družba mladim skozi leta poskuša privzgajati kriticizem. Čeprav tega ne zna najboljše, saj meni da je kritičnost v drugem pomenu le pritoževanje. Ampak temu ni tako, kritično razmišljanje je tehtanje med dobrim in slabim. Na podlagi ankete sva dokazali, da se mladi le tu in tam pogovarjajo s sovrstniki o politiki.

7. Hipoteza

»Za politiko se bolj zanimajo dekleta kot fantje.«

To hipotezo lahko delno ovrževa, saj sva v pogovoru z enim intervjujancem izvedeli, da se glede na spol ne opaža večjih razlik pri politični participaciji. Tudi anketa je to potrdila. Oba spola dokazujeta sorazmerno enako politično aktivnost. Drugi intervjuvanec pa pravi, da je več moških pokazalo interes za njihovo stranko.

8. Hipoteza

»Mladi imajo odpor do aktivnega državljanstva.«

Hipotezo sva ovrgli. Mladi so aktivna in delovna skupina z mnogimi dobrimi idejami za izboljševanje življenja, ki neprestano eksperimentirajo ter poskušajo kaj novega. Čeprav kot politična skupina ne obstajajo, niso neopazni, niso skriti le v zasebno sfero. So tudi aktivni v javni sferi, čeprav jih ne zanima najbolj. Mladi so aktivni predvsem v nekonvencionalnih oblikah in ne v konvencionalnih, saj jih ne zanimajo v takšnji obliki kot so. Aktivnost v nekonvencionalnih oblikah vidimo kot politične demonstracije, peticije, individualizirane in ITK-oblike.

Če povzameva glavne rezultate svoje raziskave, lahko zapiševa, da se mladi ne zanimajo dovolj za politiko, saj o njenem delovanju niso dovolj informirani. Kot posledico opazimo nizko politično participacijo, ki je posledica večjih dejavnikov. Ti dejavniki so nezaupanje oblastem, neinformiranost in nerazumevanje sistema, priučena mnenja drugih. Mladi se pogosteje udeležujejo v nekonvencionalnih oblikah (demonstracije, peticije) kot v konvencionalnih oblikah (volitve, politične stranke).

Volitve so pomembna dejavnost vsake demokratične državne ureditve. Gre se predvsem za odločanje kdo (eden/ena izmed strankarskih predstavnikov) bo imel oblast v državi. Politična participacija je mehanizem za komunikacijo zahtev državljanov z oblastjo, na katero vpliva mnogo dejavnikov (individualizem, institucije, neenakost, brezposelnost, nezaupanje, populizem med politiki). Politika pomeni nauk o državi in njenem upravljanju.

Družbena odgovornost

Po pregledu rezultatov sva ugotovili, da bi k povečanju politične participacije mladih lahko vplival način nagovarjanja mladih za politično participacijo. Pri tem je potrebno uporabljati komunikacijske kanale in pristope, ki so mladim blizu, in ki jih imajo za svoje (družabna omrežja, spletne aplikacije). Morda bi lahko spremenili način volitev, da bi potekala po spletu.

V izobraževalnih institucijah bi morali mladim predstaviti politiko ne zgolj na teoretičen način, ampak na bolj praktičen način.

Potrebno je prepoznati dobre prakse in načrtovati sistemske rešitve za izboljšanje politične participacije mladostnikov na področju spodbujanja aktivnega državljanstva.

Mlade bi bilo potrebno upoštevati kot politično popolnoma enakopravno skupino, da bodo rezultati njihovih političnih prizadevanj resnično vidni in otipljivi. Le tako bodo sami dobili občutek, da so s strani širše družbe prepoznani kot enakopravni politični subjekt.

5. LITERATURA

- Bibić, A. ur. (1997). *Kaj je politika?*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Gril, A. (1969). *Prosti čas mladih v Ljubljani*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Lavrič, M. (2011). *Mladina 2010*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Nastran Ule, M. ur. (1996). *Mladina v devetdesetih*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Nastran, U. in Miheljak, V. (1995). *Pri(e)hodnost mladine*. Ljubljana: DZS: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Nastran Ule, M. ur. (1996). *Predah za študentsko mladino*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Počkar, M., Andolšek, S. dr., Popit, T. in Barle Lakota, A. dr. (2013). *Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju*. Ljubljana: DZS.
- Študentski.net. (2008) *Politična participacija*. (elektronski vir). Dostopno na URL-naslovu: https://studentski.net/gradivo/ulj_fdv_pa1_pol_sno_zapiski_predavanj_01.

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Sva dijakinji 2. letnika in z vprašalnikom, ki je pred vami, želiva pridobiti osnovne podatke o zanimanju mladih za politiko. Na osnovi spoznanj in izsledkov ankete ter teoretične raziskave bova pripravili sklepe in ugotovitve. Za vas čas se vam iskreno zahvaljujema. Anketa je v celoti anonimna in njeni rezultati bodo uporabljeni le v raziskovalne namene. Kjer ob vprašanju ni navedenih opomb, obkrožite en odgovor.

Spol: M Ž

Letnik: 2.letnik 4.letnik

Kakšna je stopnja izobrazbe enega izmed vaših staršev?

- a) OŠ ali manj
- b) Nižje poklicno izobraževanje
- c) Srednje poklicno izobraževanje
- d) Srednje splošno, strokovno in tehnično izobraževanje
- e) Višje strokovno izobraževanje
- f) Visoko strokovno izobraževanje
- g) Univerzitetno dodiplomsko izobraževanje
- h) Univerzitetno podiplomsko izobraževanje (magisterij)
- i) Doktorat znanosti

1. Ali vas politika zanima?

- a) Nič.
- b) Malo.
- c) Srednje.
- d) Zelo.

2. Ali menite, da imajo mladi vpliv na odločitve oblasti?

- a) Da.
- b) Ne.

3. Kaj je po vašem mnenju tehten razlog za nezanimanje mladih za politiko?

(Ocenite po rangi od 1-najbolj tehten razlog do 5-najmanj tehten razlog)

- a) _____ Izobraževalni sistem jih ne spodbuja k zanimanju za politiko.
- b) _____ Mladi ne zaupajo institucijam oblasti.
- c) _____ Mladi ne poznajo dobro delovanja političnih institucij.

- d) _____ Zaradi odnosa do države imajo odpor do aktivnega državljanstva.
- e) _____ Mladi so premalo družbenokritični.
4. Ali razpravljate o politiki s svojimi prijatelji?
- a) Da.
 - b) Ne.
 - c) Včasih.
5. Če bi želeli sodelovati pri odločanju o javnih zadevah, katerega načina bi se udeležili?
- a) Volitev.
 - b) Postal bi član/ica politične stranke.
 - c) Demonstracij.

Prosim, svoj odgovor argumentirajte:

6. Naštejte tri politične institucije v Republiki Sloveniji, ki izvajajo oblast.
- a) _____.
 - b) _____.
 - c) _____.
7. Se boste kot polnoletni državljan udeleževali volitev in referendumov ter boste seznanjeni z vsaj najpomembnejšimi političnimi dogodki?
- a) Da.
 - b) Ne.

8. (odgovarjajo samo dijaki četrtnih letnikov)

Na naslednjih evropskih volitvah, ki bodo potekale od 23. do 26. maja 2019, bodo imeli vsi odrasli državljani EU možnost izbrati, kdo jih bo zastopal v Evropskem parlamentu. Ali se boste udeležili teh volitev?

- a) Da.
- b) Ne.

Če ste na vprašanje odgovoril/a z ne, ga prosim, argumentirajte:

9. (odgovarjajo samo dijaki četrtnih letnikov)

Se je vaše zanimanje za politiko povečalo s tem, ko ste dopolnili osemnajst let?

- a) Da.
- b) Ne.

PRILOGA 2: VPRAŠANJA ZA INTERVJU z visokošolskim učiteljem na Filozofski fakulteti, doc. dr. Andrejem Natererjem, univ.dipl.soc

1. Da bi mladostniki lahko postali enakopravna družbeno - politična skupina drugim skupinam, moramo najprej uveljaviti svoj participacijski potencial. Zanima naju, kdo sploh mladostniki v Sloveniji danes smo, kakšne so po vašem mnenju naše vrednote, prepričanja, vzorci vedenja?
2. Ali drži teza, da nas mladostnike javne zadeve ne zanimajo in da smo umaknjeni v zasebno sfero, kjer ob podpori svojih staršev uresničujemo zgolj lastne interese?
3. Je mladim v sodobni družbi pomembno uresničevanje skupnih ciljev, skupnega dobrega, skrbi za druge družbene skupine in pomena družbene pravičnosti?
4. V kakšni meri so v Sloveniji za nizko stopnjo politične participacije med mladostniki krivi sistemski dejavniki (država, oblast, izobraževalni sistem)?
5. V kakšni meri pa so za to krivi individualni dejavniki (spreminjajoče se vrednote, upad občutka odgovornosti, individualizem)?
6. Ali mladi razumemo delovanje političnega sistema? Ali dovolj poznamo delovanje političnih institucij, funkcije in pooblastila vej oblasti?
7. Kateri dejavniki vplivajo na razvoj družbenokritičnega mišljenja mladih?
8. Kakšno je oblikovanje mladostnikov kot politične skupine?
9. Menite, da je odnos mladih do problemov slovenske družbe povezan z negotovostjo glede načrtovanja prihodnosti?
10. Ali je politična participacija mladih povezana z nezadovoljstvom zaradi brezposelnosti in z njo povezane revščine, razvrednotenja izobrazbe, preseljevanja v tujino, družbene in ekonomske neenakost?
11. Ste morda kdaj raziskovali, kakšno je mnenje mladih o pomanjkanju vrednot v politiki?
12. Za današnji čas je značilna zmanjšana konvencionalna in povečana nekonvencionalna udeležba. So tukaj kakšne razlike med mladostniki in ostalimi starostnimi skupinami?
13. Bi lahko rekli, da obstajajo kakšne razlike v politični participaciji mladih glede na spol? Izkazuje kateri spol večjo politično aktivnost oz. zanimanje za politiko?
14. Še zaključno vprašanje: bi torej lahko rekli, da pojav volilne abstinence, ko ljudje kot volivci ne sodelujejo v političnih odločitvah, se ne udeležujejo volitev drži za mlade?

PRILOGA 3: VPRAŠANJA ZA INTERVJU s soustanoviteljem in članom Liste Mladih v Mariboru, g. Mihaelom Šmirmaulom

1. Kdaj so se začela vaša zanimanja za politiko?
2. Ali ste kdaj v življenju imeli kakšnega političnega vzornika ali pa nekoga z podobnimi pogledi na politiko kot vi?
3. Zakaj pa ravno Napoleon?
4. Ste kdaj v srednji šoli ali prej razpravljali s svojimi sovrstniki o politiki ali ne?
5. Ali imate s svojimi starši podobne poglede na politiko?
6. Ste član Liste Mladih v Mariboru. Opišite nama kako poteka delo v vaši stranki.
7. Ste imeli mogoče kdaj občutek, da so kateri vaš predlog v stranki zavrnil zaradi vaše mladosti?
8. Pred kratkim ste se na lokalnih volitvah potegovali za občinskega svetnika. Naštete nekaj predlogov, ki bi jih po vaše morala narediti občina za večji napredek mladih.
9. Za svojo politično stranko ste izbrali Listo Mladih. Kaj vas je z njihovem programom najbolj prepričalo, da je to prava stranka za vas in da z njo želite iti na volitve?
10. Kako so izgledale priprave na kampanjo in ali bi sedaj spremenili kakšno stvar, če pogledate za nazaj?
11. Koliko članov šteje vaša stranka? Ali so v vaši stranki starejši ob 50let? Povprečna starost.
12. Ste že zaključili študij ali se še šolate? Kaj boste po končanem študiju?
13. Je v stranki približno enako moških in žensk ali kateri spol bistveno prevladuje?
14. Kakšne naloge opravlja mestni mladinski svet? Kakšna je vaša funkcija v mestnem mladinskem svetu?
15. Ali menite, da se mladi premalo zanimajo za politiko?
16. S katerimi rešitvami bi vse lahko povečali zanimanje za politiko pri mladih?